

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ny landskapslagstiftning om kommunernas landskapsandelar

1992-93

nr 13

Fr nr 32

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår en totalreform av systemet för kommunernas landskapsandelar. Framställningen innehåller sammanlagt 29 lagförslag, av vilka de viktigaste är förslag till nya lagar om landskapsandelar till kommunerna, om planering av och landskapsandel för socialvården, om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten och om bosättningsstrukturgrupper. I dessa fyra lagar ingår huvudprinciperna för det nya landskapsandelssystemet. Härutöver föreslås en ny lag om medborgarinstitut samt en landskapslag om hemkommuners kostnadsansvar för vissa elever i gymnasiet och yrkesutbildningsanstalter, i vilken regleras kostnadsfördelningen mellan landskapet och vederbörande kommun i riket, dels för åländska elever som besöker läroinrättningar i riket, dels för elever från riket som besöker åländska läroinrättningar. Framställningen kompletteras av ett flertal ändringsförslag som direkt följer av landskapsandelsreformen.

Enligt förslaget kommer kommunernas landskapsandelar för driftskostnader framdeles att beräknas och erläggas på kalkylmässiga grunder och inte på basen av faktiska utgifter. Reformen bidrar också till att minska myndigheternas arbete med ansökningar, granskning och redovisning. Den syftar till att nedbringa kostnadstrycket och till att sporra till kostnadsmedveten verksamhet.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker att den i framställningen föreslagna landskapsandelsreformen genomförs från och med år 1994. De ändringsförslag utskottet infört i betänkandet är huvudsakligen av teknisk eller förtydligande natur.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Nuvarande system och tidigare reformer

Det nuvarande landskapsandelssystemet har tillkommit under olika perioder och utgående från olika målsättningar och principer. Det är därför i många avseenden oenhetligt och ofta svårhanterligt i administrativt hänseende. Grunderna för de olika landskapsandelarna varierar från sektor till sektor. I och med att de flesta

landskapsandelarna baserar sig på viss verksamhet och varit bundna till de faktiska kostnaderna för denna verksamhet har systemet dels medfört begränsningar i kommunernas självbestämmanderätt, dels haft kostnadshöjande effekter.

Under senare år har vissa delreformer genomförts i syfte att reformera och förenkla landskapsandelssystemet. Hit hör övergången till ett allmänt landskapsandelssystem för de s.k. små landskapsandelarna som infördes 1989 genom landskapslagen om allmän landskapsandel och allmänt finansieringsunderstöd till kommuner (59/89). Som en förberedelse till övergången till ett helt nytt landskapsandelssystem antog landstinget hösten 1992 ändringar i 15 olika landskapslagar varigenom hittillsvarande landskapsandelssystem bibehölls under år 1993 trots att en reform av statsandelssystemet trädde i kraft den 1 januari 1993. De berörda lagarna var på olika sätt kopplade till rikets tidigare andelssystem.

Reformens målsättningar

Utskottet har tagit del av de centrala målsättningarna för landskapsandelsreformen:

- * landskapsandelarna skall basera sig på kalkylerade grunder, inte på faktiska redovisade kostnader
- * systemet skall vara ägnat att sporra kommunerna till kostnadsmedvetenhet
- * onödig styrning från landskapsstyrelsens sida bör elimineras
- * kommunernas frihet att ordna sin verksamhet inom ramen för den kommunala självstyrelsen bör utvidgas
- * kommunerna skall vara mottagare av landskapsandelarna
- * genom olika administrativa förenklingar skall andelssystemet kunna fungera snabbare och smidigare.

Reformens ekonomiska betydelse och konsekvenser

Landskapsandelssystemets ekonomiska betydelse är stor ur såväl landskapets som kommunernas synvinkel. I 1993 års landskapsbudget utgör (inklusive tilläggsbudget) de sammanlagda budgeterade utgifterna för landskapsandelar närmare 161 miljoner mark eller 18,3 procent av budgetens slutsumma. För kommunerna utgör landskapsandelarna en betydelsefull andel av inkomsterna. Andelen varierar dock rätt mycket beroende på kommunens ekonomiska bärkraft. Av Mariehamns stads inkomster utgörs ca 14 procent av landskapsandelar medan andelarna för många landskommuner kan uppgå till i vissa fall över 30 procent.

En central utgångspunkt för landskapsandelsreformen är att den totala kostnadsfördelningen mellan landskapet och kommunerna skall bibehållas oförändrad i förhållande till det nu gällande systemet. Här bör dock observeras att landskapet påtar sig ett större kostnadsansvar i jämförelse med tidigare system i och med HOSS-reformen och förslaget att kommunerna inte längre skulle vara skyldiga att delta i kostnaderna för gymnasialstadieundervisningen. Detta motverkas i sin tur av att storleken av kommunernas andelar inom vissa andra sektorer justeras nedåt i jämförelse med nuläget och motsvarande system i riket.

Utskottet har erfarit att landskapsstyrelsen vid beredningen av de föreliggande lagförslagen grundligt utrett de ekonomiska konsekvenserna av förslagen, dels i deras slutliga utformning enligt framställningen, dels enligt alternativa utformningar. Utskottet har tagit del av beräkningar som visar att bidragen till kommunerna enligt det föreslagna systemet, om det hade gällt för år 1993, hade varit cirka 35-40 miljoner mark högre än om rikets motsvarande andelssystem tillämpades även på Åland. Detta motsvarar en effekt om drygt 2 penni/skatteöre. Utskottet konstaterar med anledning härav att landskapsandelsreformen i nu föreslagna form kan ge upphov till ett latent tryck på att uppta lån eller på skattefinansiering (via landskapsskatt eller höjning av det kommunala skatteuttaget) under förutsättning att spareffekter inte kan uppnås på andra håll inom landskapets förvaltning.

Uppföljning av reformen

Utskottet konstaterar att den föreslagna reformen är synnerligen omfattande. Trots noggranna utredningar i beredningsskedet och de provberäkningar som utförts kan självfallet reformens konsekvenser i alla avseenden inte i detta skede överblickas. De nya bestämmelserna kan därför ge upphov till oväntade problem. Av den orsaken understryker utskottet behovet av att landskapsstyrelsen i nära samråd med kommunerna följer med verkningarna av det nya landskapsandelssystemet och av hur det fungerar såväl i stort som i detaljer. Det kan som resultat härav bli nödvändigt att, rentav i relativt snabb ordning, korrigera och förbättra systemet i olika avseenden.

Besvärsmåttämnelser

Lagutskottet har i yttrande till finansutskottet föreslagit ändringar av besvärsmåttämnelserna i de första, andra och tredje lagförslagen. Finansutskottet omfattar dock landskapsstyrelsens bedömning att den nya självstyrelselagen inte inneburit några förändringar vad avser bestämmelserna om ändringssökande. Utskottet konstaterar dock samtidigt att den frågan, liksom övriga behörighetsfrågor, slutligt avgörs genom republikens presidents ställningstagande till de föreliggande lagförslagen.

Lagstiftningsordningen

Utskottet anser på de grunder lagutskottet anför i sitt yttrande att de i framställningen

ingående lagförslagen inte innebär en sådan avvikelse från 2 § 2 mom. landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning att det skulle krävas att lagtingets beslut om antagande av lagförslagen skulle fattas i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver. Det tjugonionde lagförslaget i framställningen skall dock antas med två tredjedels majoritet eftersom det innebär upphävande av en paragraf i landstingsordningen. Lagstiftningsordningen har beaktats i lagförslagets ingress.

Detaljmotivering

1. Landskapslag om landskapsandelar till kommunerna

4 § Ändringsförslaget i 1 mom. görs i förtydligande syfte. Begreppet enhetspriser ingår i den föreslagna landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

Enligt landskapsstyrelsens förslag sker året efter finansåret en justering av de genomsnittliga beloppen av landskapsandelarna och de genomsnittliga belopp som ligger till grund för enhetspriserna. Utskottet konstaterar att förslaget syftar till att uppnå största möjliga exakthet vid beräkningen av de belopp som kommunerna skall erhålla. Det står dock samtidigt i viss motsättning till landskapsandelsreformens målsättningar om att avreglera förfarandet och att erlagga andelarna på en mera kalkylmässig grund. Eftersom förslaget strävar till att andelarna till de olika kommunerna erläggs på så exakta och rättvisa grunder som möjligt anser utskottet att det kan tillstyrkas. Visar det sig emellertid att förfarandet medför olägenheter ur kommunernas synvinkel kan paragrafen senare ändras så att den enda justering som kan komma i fråga är den som enligt 1 mom. görs under finansåret.

11 § Enligt 2 mom. skall till grund för basberäkningsbeloppet bl.a. läggas det totala antalet skatteören i alla åländska kommuner. Utskottet konstaterar att den del av samfundsskatten som tillfaller de åländska kommunerna härvid beaktas i enlighet med de bestämmelser som finns i 12g § lagen om skatteuppbörd (ä. FFS 1547/92) respektive 81 § beskattningsslagen (ä. FFS 1548/92).

13 § Enligt förslaget skall landskapsstyrelsen senast den 15 oktober varje år besluta om fastställande och justering av de genomsnittliga beloppen av landskapsandelarna. Utskottet konstaterar att det med tanke på kommunernas budgetarbete är önskvärt att beslutet publiceras så tidigt som möjligt.

20 § Utskottet föreslår i enlighet med vad som anförs i allmänna motiveringen att paragrafen godkänns enligt landskapsstyrelsens förslag, dock med en rättelse av ett författningsnummer i 1 mom.

2. Landskapslag om planering av och landskapsandel för socialvården

3 och 9 §§ Ändringsförslagen är av språklig natur.

3. Landskapslag om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten

36 § Utskottet har rättat en felaktig hänvisning i 1 mom.

4. Landskapslag om bosättningsstrukturgrupper

2 § Utskottet har erfarit att den föreslagna indelningen i kommuntyper och bosättningsstrukturgrupper innebär att till grupp 4 hänförs Mariehamns stad, till grupp 3 Jomala och Finströms kommuner, till grupp 2 övriga kommuner på fasta Åland samt till grupp 1 samtliga skärgårdskommuner.

3 § Utskottet föreslår ett förtydligande av lagtexten så att det klart framgår att landskapsstyrelsen bestämmer om bosättningsstrukturgrupperingen, när beslutet skall fattas samt att till grund för beslutet läggs respektive kommuns invånarantal året före finansåret.

5. Landskapslag om hemkommunens kostnadsansvar för vissa elever i gymnasiet och yrkesutbildningsanstalter

Med hänvisning till kulturutskottets yttrande konstaterar utskottet att kommunerna i landskapet ännu ingår i den riksomfattande bärkraftsklassificeringen av kommuner. Enligt den föreslagna landskapsandelsreformen kommer dock framdeles bidragen till kommunerna inte att grunda sig på bärkraftsklasser. Landskapsstyrelsen framhåller även i framställningens allmänna motivering att ett ersättande system för bärkraftsklassificeringen bör åstadkommas eftersom riksmyndigheterna möjligen redan från och med år 1994 lämnar bort de åländska kommunerna från den klassificering som årligen genomförs.

Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen förhandlar med riksmyndigheterna om hur regleringen av kostnadsansvaret för elever från Åland som studerar i riket ordnas för framtiden. Utskottet har erfarit att det finns planer att bibehålla nuvarande bärkraftsklasser oförändrade under åren 1994-1995. De nu föreslagna bestämmelserna kan därför tillämpas under ett övergångsskede utgående från gällande indelning i bärkraftsklasser men ändringar av bestämmelserna kommer att bli nödvändiga.

6. Landskapslag om medborgarinstitut

1 § Utskottet föreslår att paragrafens målsättningsformulering godkänns enligt landskapsstyrelsens förslag, vilket grundar sig på en på landskapsstyrelsens uppdrag gjord utredning.

3 § Utgående från kulturutskottets yttrande föreslår utskottet att 1 mom. ändras så att det inte genom en förordning skall vara möjligt att avvika från kommunallagens bestämmelser. Utskottet konstaterar dels att lagtinget i annat sammanhang (social- och miljöutskottets betänkande nr 8/1992-93) redan en gång avrått från en dylik lösning, dels att lagförslaget innehåller möjlighet att i vanlig ordning genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av lagen.

Enligt förslagets 2 mom. kan andra kommuner än den kommun som är huvudman för medborgarinstitutet genom avtal ges inflytande i institutets verksamhet och förvaltning. Utskottet konstaterar med hänvisning till kulturutskottets yttrande att 77 § kommunallagen anger att i ett sådant avtal kan bestämmas att ledamöter i nämnd eller annat förvaltningsorgan skall utses av kommunfullmäktige i de kommuner som är parter i avtalet bland valbara medlemmar av respektive kommun. I stöd av den bestämmelsen kan sålunda även representanter för andra kommuner än Mariehamns stad medverka i medborgarinstitutets förvaltning.

Övriga lagförslag

De ändringar i lagtexterna som utskottet föreslår i de övriga lagförslagen är av språklig eller lagteknisk natur.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 29 april 1993 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört finanschefen Dan E. Eriksson, socialchefen Bengt Linde, utbildningschefen Sten Erik Abrahamsson, t.f. lagberedningschefen Lars Karlsson, lagberedningssekreteraren Hans Selander, t.f. planeringssekreteraren Katarina Fellman, stadsdirektören Ritva Sarin-Grufberg och stadskamreren Björn Grüssner från Mariehamns stad, kommundirektören Per Ekström från Jomala, kommundirektören Yngve Mörn från Sund samt kommundirektören Niklas Eriksson från Föglö. Utskottet har vidare inbegärt yttranden i ärendet från lagutskottet och kulturutskottet.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Magnus Lundberg,

viceordföranden Tuominen samt ledamöterna Bengtz, Gunnar Lundberg och Sjölund.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte anta de i framställningen ingående femte, sjunde, åttonde, tionde, elfte, tolfte, trettonde, fjortonde, femtonde, sextonde, artonde, nittonde, tjugoförsta, tjugosjunde och tjugonionde lagförslagen oförändrade samt

att Lagtinget måtte anta de i framställningen ingående första, andra, tredje, fjärde, sjätte, nionde, sjuttonde, tjugonde, tjugooandra, tjugotredje, tjugofjärde, tjugofemte, tjugosjätte och tjugooåttonde lagförslagen i följande lydelse:

1. **LANDSKAPSLAG**
om landskapsandelar till kommunerna

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 och 2 §§

(Lika som i framställningen).

2 kap.

Kostnadsfördelningen mellan landskapet och kommunerna

3 §

(Lika som i framställningen).

4 §

Justering av de genomsnittliga beloppen

De genomsnittliga beloppen av landskapsandelarna eller de genomsnittliga belopp som ligger till grund för de i *landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten* (/) avsedda enhetspriserna justeras under finansåret i motsvarighet till den beräknade förändringen i kostnadsnivån och för att hålla kostnadsfördelningen stabil enligt 6 §.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

5-6 §§

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Allmän landskapsandel

7-10 §§

(Lika som i framställningen).

4 kap.

Finansieringsunderstöd

11-12 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Utbetalning och förfarande i övrigt

13-18 §§

(Lika som i framställningen).

6 kap.

Sökande av ändring

19 §

(Lika som i framställningen).

20 §

Ändringssökande

I fråga om lagligheten av landskapsstyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande eller i ett sådant beslut som avses i 16, 17 och 22 §§ får ändring sökas hos

högsta förvaltningsdomstolen, såsom i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är föreskrivet.

(2 mom. lika som i framställningen).

7 kap.

Särskilda bestämmelser

21-23 §§

(Lika som i framställningen).

8 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

24-28 §§

(Lika som i framställningen).

2.

LANDSKAPSLAG

om planering av och landskapsandel för socialvården

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1-2 §§

(Lika som i framställningen).

3 §

Verksamhetsmöjligheter

(1-3 mom. lika som i framställningen).

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att betala ersättning *endast för* de privat tillhandahållna socialvårdstjänster *för vilka* kommunen eller kommunalförbundet beslutat att ersättning skall utgå (*uteslutning*).

2 kap.

Planering

4-6 §§

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Landskapsandel för driftskostnader

7-8 §§

(Lika som i framställningen).

9 §

Kalkylerat markbelopp enligt åldersgrupp

De kalkylerade markbeloppen per kommuninvånare godkänns för socialvården på basen av följande åldersgrupper:

0-6   år
7-64   år
65-74   år
de som fyllt 75 år

10-14 §§

(Lika som i framställningen).

4 kap.

Landskapsandel för anläggningsprojekt

15-25 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Sökande av ändring

26-27 §§

(Lika som i framställningen).

6 kap.

Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen

28 §

(Lika som i framställningen).

7 kap.

Särskilda bestämmelser

- 11 -

29-34 §§

(Lika som i framställningen).

8 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

35-38 §§

(Lika som i framställningen).

3.

L A N D S K A P S L A G
om planering av och landskapsandel för
undervisnings- och kulturverksamheten

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1-2 §§

Lagens tillämpningsområde

(Lika som i framställningen).

2 kap.

Landskapsandel för driften av grundskolorna

3-15 §§

(Lika som i framställningen)

3 kap.

Landskapsandel för driften av medborgarinstitut

16-18 §§

(Lika som i framställningen).

4 kap.

Landskapsandel för driftskostnaderna inom kulturverksamheten

19-23 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Landskapsandel för anläggningsprojekt

24-34 §§

(Lika som i framställningen).

6 kap.

Sökande av ändring

35 §

(Lika som i framställningen).

36 §

Ändringssökande

I fråga om lagligheten av landskapsstyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkande, i ett sådant beslut om återkrav av landskapsandel som avses i 34 § eller i beslut som avses i 41 § får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen, såsom i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är stadgat. Om rätten att söka ändring i andra beslut som har givits med stöd av ett stadgande i landskapsandelslagen till vilken hänvisas i denna lag gäller i tillämpliga delar vad som stadgats i 20 § landskapsandelslagen.

(2 mom. lika som i framställningen).

7 kap.

Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen

37 §

(Lika som i framställningen).

8 kap.

Särskilda bestämmelser

38-42 §§

(Lika som i framställningen).

9 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

43-47 §§

(Lika som i framställningen).

4.

LANDSKAPSLAG
om bosättningsstrukturgrupper

(Ingressen lika som i framställningen).

1-2 §§

(Lika som i framställningen).

3 §

Invånarantal

Landskapsstyrelsen bestämmer bosättningsstrukturgrupperingen före utgången av april månad enligt uppgifter om invånarantalet i kommunen den 1 januari året före finansåret.

4-5 §§

(Lika som i framställningen).

6.

LANDSKAPSLAG
om medborgarinstitut

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1-2 §§

(Lika som i framställningen).

2 kap.
Förvaltning

3 §

Om ett medborgarinstituts förvaltning gäller vad som stadgas i kommunallagen för landskapet Åland (5/80) eller bestäms med stöd av den, om inte denna lag (*uteslutning*) stadgar annorlunda.

(2 mom. lika som i framställningen).

4 §

(Lika som i framställningen).

3 kap.
Personal och undervisning

5-7 §§

(Lika som i framställningen).

4 kap.
Finansiering

8-10 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.
Särskilda bestämmelser

11-13 §§

(Lika som i framställningen).

6 kap.
Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

14 §

(Lika som i framställningen).

---

9. **L A N D S K A P S L A G**
om ändring av 106 och 127 §§ byggnadslagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut ändras 106 och 127 §§ byggnadslagen den 28 augusti 1979 för landskapet Åland (61/79) (*uteslutning*), sådana de lyder i landskapslagen den 20 juni 1989 (62/89), som följer:

106 och 127 §§

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

---

17. **L A N D S K A P S L A G**
om ändring av 1a § landskapslagen angående *tillämpning av* vissa
författningar rörande barnskydd i landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut ändras 1a § landskapslagen den 4 mars 1977 angående *tillämpning av* vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland (13/77), sådant detta lagrum lyder i *landskapslagen* den 22 november 1983 (58/83), som följer:

1a §

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

20. **L A N D S K A P S L A G**
om ändring av gymnasielagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 42 och 43 §§ gymnasielagen för landskapet Åland av den 7 januari 1988 (6/88), av dessa lagrum 42 § sådan den lyder i landskapslagen den 8 december 1992 (69/92), samt

ändras 3 § 1 mom., 35 § och 36 § 2 mom. som följer:

3, 35 och 36 §§

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

22.

LANDSKAPSLAG
angående ändring av landskapslagen om läroanstalter för
hemslöjd i landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 12 § landskapslagen den 30 april 1943 om läroanstalter för hemslöjd i
landskapet Åland (13/43) samt
ändras 11 §, sådant detta lagrum lyder i landskapslagen den 8 december 1992
(72/92), som följer:

11 §

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

23.

LANDSKAPSLAG
angående ändring av 5 § landskapslagen om allmänna bibliotek

I enlighet med lagtingets beslut ändras 5 § landskapslagen den 12 april 1962 om
allmänna bibliotek (8/62), sådan den lyder i landskapslagen den 8 december 1992
(73/92), som följer:

5 §

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

---

24. **LANDSKAPSLAG**
angående ändring av landskapslagen om ungdomsarbete

I enlighet med lagtingets beslut
upphävs 9, 10 och 15-19 §§ landskapslagen den 16 december 1987 om
ungdomsarbete (86/87), av dessa lagrum 9 och 17 §§ sådana de lyder i *landskapslagen*
den 8 december 1992 (74/92), (*uteslutning*)
ändras rubriken för 5 kap. samt 7 §, 8 § 1 mom., 13 § 2 mom., 14 och 26 §§
samt
fogas till 11 § ett nytt 2 mom. som följer:

7, 8, 11 och 13 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Landskapsunderstöd för anläggningsprojekt

14 §

(1 mom. lika som i framställningen).

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med *avvikelse* från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsstyrelsen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

26 §

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

25.

LANDSKAPSLAG

angående ändring av landskapslagen om kulturell verksamhet

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 9, 10 och 14 §§ landskapslagen den 25 juli 1983 om kulturell verksamhet (39/83) samt

ändras rubriken för 5 kap. samt 7, 8 och 11 §§, av dessa lagrum 7 § sådan den lyder i *landskapslagen* den 7 mars 1991 (15/91), som följer:

7-8 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Landskapsunderstöd

11 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med *avvikelse* från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsstyrelsen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

26.

LANDSKAPSLAG

om ändring av idrottslagen för landskapet Åland

(Ingressen lika som i framställningen).

8 §

(Lika som i framställningen).

11 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med *avvikelse* från 25 § i nämnda lag fastställer landskapsstyrelsen till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

15, 26, 28 och 29 §§

(Lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

28.

LANDSKAPSLAG
angående upphävande av landskapslagen om kommunalt
tjänste- och arbetskollektivavtals inverkan
på landskapsunderstöd

(Ingressen lika som i framställningen).

1 §

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 19 april 1978 om kommunalt tjänste- och arbetskollektivavtals inverkan på landskapsunderstöd (25/78).

2 §

(Lika som i framställningen).

Mariehamn den 19 maj 1993

Ordförande

Magnus Lundberg

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes the need for transparency and accountability in financial reporting.

2. The second part of the document outlines the various methods and techniques used to collect and analyze data. It includes a detailed description of the experimental procedures and the statistical tools employed.

3. The third part of the document presents the results of the study, including a comparison of the different methods and a discussion of the implications of the findings. It also includes a section on the limitations of the study and suggestions for future research.

4. The fourth part of the document provides a comprehensive overview of the theoretical background and the conceptual framework of the study. It includes a review of the relevant literature and a discussion of the key concepts and variables.

5. The fifth part of the document describes the methodology used in the study, including the selection of the sample, the design of the experiment, and the procedures for data collection and analysis. It also includes a section on the ethical considerations and the approval of the study.

6. The sixth part of the document presents the results of the study, including a comparison of the different methods and a discussion of the implications of the findings. It also includes a section on the limitations of the study and suggestions for future research.

7. The seventh part of the document provides a comprehensive overview of the theoretical background and the conceptual framework of the study. It includes a review of the relevant literature and a discussion of the key concepts and variables.

8. The eighth part of the document describes the methodology used in the study, including the selection of the sample, the design of the experiment, and the procedures for data collection and analysis. It also includes a section on the ethical considerations and the approval of the study.

9. The ninth part of the document presents the results of the study, including a comparison of the different methods and a discussion of the implications of the findings. It also includes a section on the limitations of the study and suggestions for future research.

10. The tenth part of the document provides a comprehensive overview of the theoretical background and the conceptual framework of the study. It includes a review of the relevant literature and a discussion of the key concepts and variables.

Till Finansutskottet

från kulturutskottet

Finansutskottet har i brev av den 4 maj 1993 inbegärt kulturutskottets yttrande över de i landskapsstyrelsens framställning nr 32/1992-93 ingående femte och sjätte lagförslagen. Utskottet, som i ärendet hört avdelningschefen Sten-Erik Abrahamsson, utbildningsinspektören Jan-Erik Åkerfelt och rektorn för Medborgarinstitutet i Mariehamn Leena Raitanen får i anledning härav anföra följande.

Landskapslagen om hemkommuns kostnadsansvar för vissa elever i gymnasiet och yrkesutbildningsanstalter

Utskottet konstaterar att lagen, som reglerar kostnadsansvaret för sådana elever med hemort utanför landskapet som utbildar sig på Åland och för elever med hemort i landskapet som utbildar sig i riket, inte innebär någon ändring i sak. Utskottet önskar dock fästa finansutskottets uppmärksamhet vid att man bör utreda huruvida det innebär några problem att den lag till vilken landskapslagen hänvisar, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (FFS 705/92), baserar beräkningen av hemkommuns betalningsansvar på kommunens bärkraftsklass.

Landskapslagen om medborgarinstitut

Enligt vad utskottet fått erfara torde det vara landskapsstyrelsens avsikt att verksamheten vid Medborgarinstitutet i Mariehamn skall fortsätta på nuvarande nivå även efter ikraftträdandet av det nya landskapsandelssystemet. Enligt kulturutskottets åsikt bör finansutskottet överväga om ett kommunalt huvudmannaskap för den fortsatta verksamheten kan anses förenligt med landskapets kulturpolitiska målsättning gällande den fria bildningsverksamheten. Den omfördelning av finansieringsansvaret som det nya landskapsandelssystemet innebär, medför nämligen att landskapsstyrelsen avhänder sig möjligheten att styra såväl verksamhetens inriktning som dess volym. Utskottet konstaterar därtill att det kommunala huvudmannaskapet medför problem bl.a. vad gäller övriga kommuners inflytande över verksamheten.

- 1 § Utskottet föreslår att uttrycket "en meningsfull sysselsättning på fritiden" skall ersättas av "kursverksamhet". Utskottet föreslår ändringen i förtydligande syfte

så att paragrafens lydelse bättre överensstämmer med den verksamhet som redan bedrivs. Genom att använda begreppen utbildning och kursverksamhet önskar utskottet betona att verksamheten bör vara utvecklande för den som deltar i den.

- 3 § Utskottet föreslår att uttrycket "eller en förordning som givits med stöd av denna lag" i paragrafens 1 mom. skall utgå eftersom det enligt utskottets åsikt inte kan anses ändamålsenligt att man genom förordning delvis skall kunna upphäva kommunallagens bestämmelser.

Vidare önskar utskottet uppmärksamma finansutskottet på att endast den som har hemort i kommunen enligt kommunallagens 48 § är valbar till kommunalt förvaltningsorgan varför 3 § 2 mom. i landskapslagen om medborgarinstitut bör möjliggöra att andra kommuner än Mariehamns stad har representanter i styrelsen för medborgarinstitutet i Mariehamn.

- 4 § Utskottet föreslår att paragrafens första mening skall ha följande lydelse: "För förvaltningen av ett medborgarinstitut *skall* huvudmannen tillsätta en direktion eller nämnd". Enligt utskottets åsikt kan det inte anses ändamålsenligt att direktionen för medborgarinstitutet skall vara frivillig i synnerhet med tanke på att lagen om medborgarinstitut är en ramlag där många frågor beträffande institutets verksamhet är öppna.

Ersättaren Beijar fogar reservation till utlåtandet.

Mariehamn den 6 maj 1993

På kulturutskottets vägnar:

Ordförande

Olof Erland

Sekreterare

Susanne Eriksson

Närvarande: ordföranden Erland, viceordföranden Björling samt ersättarna Beijar och Roger Jansson.

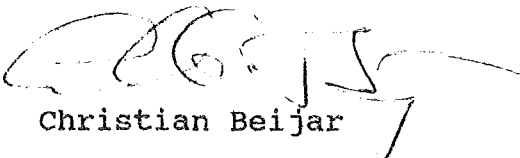
R E S E R V A T I O N

Undertecknad reserverar sig mot kulturutskottets beslut att i § 1 i förslaget till Landskapslag om Medborgarinstitutet föreslå strykning av uttrycket "en meningsfull sysselsättning på fritiden".

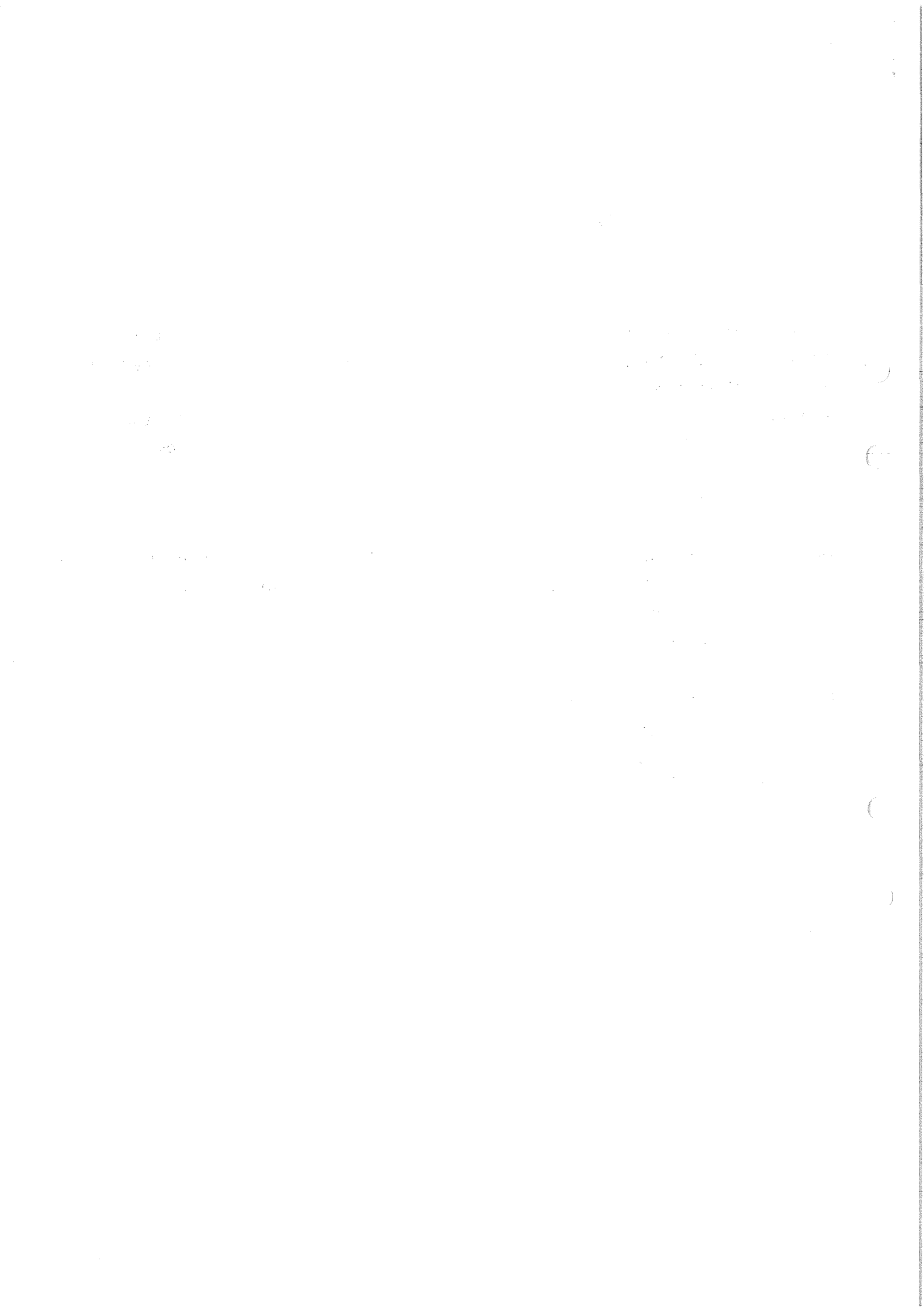
Vidare reserverar undertecknad sig emot utskottets ifrågasättande av huruvida ett kommunalt huvudmannaskap kan anses förenligt med landskapets kulturpolitiska målsättning för den fria bildningsverksamheten.

Dessa reservationer görs med hänvisning till den slutrapport hösten-92 som behandlade "Medborgarinstitutet och musikinstitutet, verksamhet, förvaltning, finansiering", vilken uppgjordes av en av Landskapsstyrelsen tillsatt arbetsgrupp.

Mariehamn den 10 maj 1993

Christian Beijar

ÅLANDS LAGTING

Till finansutskottet

från lagutskottet

Finansutskottet har den 30 april 1993 inbegärt lagutskottets yttrande över landskapsstyrelsens framställning nr 32/1992-93 med förslag till ny landskapslagstiftning om kommunernas landskapsandelar. Utskottet, som hört lagberedningssekreteraren Hans Selander, har med anledning härav granskat framställningen närmast ur två synvinklar, dess förhållande till landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning (22/83) samt de bestämmelser om ändringssökande som ingår i de olika lagförslagen i framställningen.

Förslagets förhållande till LL om grunderna för landskapets hushållning

Enligt 2 § 2 mom. landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning tillförsäkras inom ramen för landskapets behörighet "... kommunerna rätt till bidrag och lån enligt likartade grunder som de, vilka tillämpas när motsvarande stöd av statsmedel erläggs till kommunerna." Utskottet har granskat det i framställningen berörda reformförslaget i dess huvudlinjer, särskilt då förslagen till ny landskapslagstiftning om landskapsandelar till kommunerna och de speciallagar som föreslås reglera landskapsandelarna för socialvården respektive för undervisnings- och kulturverksamheten.

Utskottet har kunnat konstatera att ett av syftena med landskapsandelsreformen är att särskilt beakta de särförhållanden som råder i landskapet och dess kommuner. Den s.k. HOSS-reformen liksom landskapets huvudmannaskap för gymnasialstadieutbildningen innebär konsekvenser för hur landskapsandelsreformen genomförs. Bosättningsstrukturen i landskapet har särdrag som tagits i beaktande vid utformningen av lagförslaget. Samtidigt har utskottet konstaterat att reformen till sin struktur i huvuddrag är uppbyggd på ett sådant sätt och utgående från sådana bedömningsgrunder som innebär att kommunernas rätt till bidrag och lån kommer att utges enligt "likartade" grunder som i riket i jämförelse med den statsandelsreform som trädde i kraft fr.o.m. ingången av år 1993.

Utskottet konstaterar i sammanhanget att landstinget i oktober 1992 godkände en ändring av lagstiftningen rörande landskapsstöd till kommunerna, som avsågs vara temporär i avvaktan på en mera genomgripande landskapsandelsreform (Ls fr nr 42/1991-92).

Lagändringarna innebar att det dittillsvarande landskapsandelssystemet kunde tillämpas även under år 1993 i avvaktan på ett nytt system. I landskapet bibehölls det gamla detaljreglerade landskapsandelssystemet medan man i riket redan fr.o.m. år 1993 införde ett helt nytt system. Landskapsstyrelsen föreslog i sammanhanget att 2 § 2 mom. landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning samtidigt skulle upphävas. Landstinget gjorde dock bedömningen att "...det för närvarande inte finns skäl att ändra lagen..."(Stu bet nr 47/1991-92), varför förslaget till denna del förkastades. Stora utskottet anförde vidare i betänkandet att "... ett förkastande av lagförslaget inte (innebär) hinder för att i föreslagen ordning anta övriga i framställningen ingående lagförslag". Landstinget gjorde således då den bedömningen att 2 § 2 mom. landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning inte krävde att landstingets beslut att anta de lagar som ingick i den då aktuella temporära reformen måste fattas i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver.

Mot bakgrunden av landstingets tidigare ställningstagande och det utskottet anför i det föregående anser utskottet att de i framställningen nr 32/1992-93 ingående lagförslagen inte innebär en sådan avvikelse från 2 § 2 mom. landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning att det vore nödvändigt att fatta lagtingets beslut i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver.

Bestämmelser om ändringssökande

Utskottet har även granskat de besvärbestämmelser som ingår i de olika lagförslagen.

Enligt 25 § 2 mom. den nya självstyrelselagen får besvär över lagligheten över landskapsstyrelsens beslut anföras hos högsta förvaltningsdomstolen, dock inte i utnämningsärenden. Enligt 27 § 23 punkten hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet bl.a. "rättskipning med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §§...".

På grund av lagtextens formulering anser utskottet att bestämmelserna i 25 § 2 mom. skall förstås så att möjlighet att anföras besvär över landskapsstyrelsens beslut till högsta förvaltningsdomstolen alltid bör anses föreligga, förutom i utnämningsärenden vilka uttryckligen omnämns som ett undantag från besvärsrätten. Därmed har de tidigare komplicerade och svårtillämpade besvärreglerna i 1951 års självstyrelselag ersatts av en enhetlig och tydlig reglering.

Bestämmelsen i 27 § 23 punkten om rättskipning bör uppfattas så att genom vederbörlig rikslagstiftning regleras frågor som rör partsställning och procedurfrågor inom i detta fall förvaltningsrättskipningen (delfående, besvärstider och dylikt).

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att 20 § i det första lagförslaget ändras enligt följande:

---

20 §

Ändring i fråga om lagligheten av landskapsstyrelsens beslut med anledning av i 19 § avsett rättelseyrkande eller annat beslut landskapsstyrelsen fattat enligt denna lag får (utesluten.) sökas hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är föreskrivet.

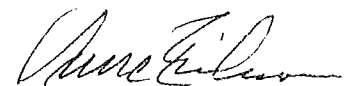
(2 mom. uteslutes).

Utskottet föreslår samtidigt att i övriga lagförslag ingående bestämmelser om ändringssökande ändras i enlighet med förslaget ovan.

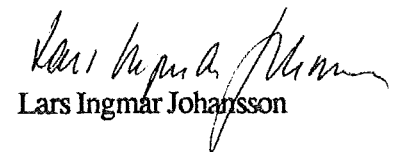
Mariehamn den 13 maj 1993

Ordförande

Sune Eriksson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Sundback samt ledamöterna Christer Jansson och Sirén.

